

Üniversite Öğrencilerinin Karar Verme Stilleri ile Üniversite Yaşamına Uyum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Investigation of the Relationship between University Students' Decision-Making Styles and Level of Adjustment to University Life

Şahabettin MUTLU

Dr. Muş Alparslan University, Faculty of Science and
Letters,
Dr. Muş Alparslan Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi
Muş, Türkiye
ORCID: 0000-0002-5521-2022 /
s.mutlu@alparslan.edu.tr

Zöhre KAYA

Assoc. Prof. Van Yüzüncü Yıl University, Faculty of
Education
Doç. Dr. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi,
Eğitim Fakültesi
Van, Türkiye
ORCID: 0000-0001-9211-3632 / zohrekaya@yyu.edu.tr

Kaan ALTINIŞIK

Van Yüzüncü Yıl University, Faculty of Education
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Van, Türkiye
ORCID: 0000-0003-4959-2345 / kaan2001439@gmail.com

Article Information/Makale Bilgisi

Cite as/Atıf: Mutlu, Ş., Kaya, Z. and Altınışik, K. (2023). Investigation of the relationship between university students' decision-making styles and level of adjustment to university life. *Van Yüzüncü Yıl University the Journal of Social Sciences Institute*, 60, 56-70

Mutlu, Ş., Kaya, Z. ve Altınışik, K. (2023). Üniversite öğrencilerinin karar verme stilleri ile üniversite yaşamına uyum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 60, 56-70

Article Types / Makale Türü: Research Article/Araştırma Makalesi

Received/Geliş Tarihi: 09 January / Ocak 2023

Accepted/Kabul Tarihi: 09 June/Haziran 2023

Published/Yayın Tarihi: 30 June/Haziran 2023

Pub Date Season/Yayın Sezonu: June/Haziran

Issue/Sayı:60 **Pages/Sayfa:** 56-70

Plagiarism/İntihal: This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software./ Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi.

Publishedby/Yayıncı: Van Yüzüncü Yıl University of Social Sciences Institute/Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ethical Statement/Etik Beyan: It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying ou and writing this study and that all the sources used have been properly cited/ Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur (Şahabettin MUTLU, Zöhre KAYA, Kaan ALTINIŞIK).

Telif Hakkı ve Lisans/Copyright & License: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır./ Authors publishing with the journal retain the copy right to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

Bu araştırmada kullanılan ölçek ve veriler, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Yayın Etik Kurul Başkanlığı tarafından etik kurallara ve ilkelere uygun bulunmuştur (Evrak Tarih ve Sayısı: 23.11.2022-2022/24).

Öz

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin karar verme stilleri ile üniversite yaşamına uyum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Türkiye'nin farklı üniversitelerinde eğitimlerine devam eden 257 kadın ve 114 erkek olmak üzere toplam 371 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmanın verileri, "Melbourne Karar Verme Stilleri Ölçeği", "Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu" aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde, Pearson korelasyon analizi, ilişkisiz örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin karar verme stilleri ile üniversite yaşamına uyum düzeyleri arasında anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yapılan regresyon analizine göre, karar verme özsaygısının kişisel uyumu anlamlı düzeyde yordadığı, dikkatli karar verme stilinin ise akademik ve sosyal uyumu anlamlı olarak yordadığı görülmüştür. Ayrıca demografik değişkenlere göre yapılan karşılaştırmada; kadınların panik karar verme stili puanlarının erkeklerin puanlarından anlamlı olarak daha yüksek olduğu, sınıf değişkeninin ise öğrencilerin karar verme stilleri ve üniversite yaşamına uyum düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık yaratmadığı saptanmıştır. Çalışmadan elde edilen bütün bulgular bir arada değerlendirildiğinde, öğrencilerin üniversite yaşamına uyum sağlamalarında karar verme stillerinin önemli rol oynadığı belirtilebilir.

Anahtar Kelimeler

Üniversite öğrencileri, karar verme stilleri, üniversite yaşamına uyum.

Abstract

In this study, it was aimed to examine the relationship between university students' decision-making styles and their level of adaptation to university life. Relational survey model, one of the quantitative research methods, was used in the research. The participants of the research consist of a total of 371 students, 257 women and 114 men, who continue their education at different universities in Turkey in the 2021-2022 academic year. The data of the study were collected through the "Melbourne Decision-Making Styles Scale", "University Adjustment Scale" and "Personal Information Form". Pearson correlation analysis, unrelated samples t-test, one-way analysis of variance (ANOVA) and multiple linear regression analysis were used in the analysis of the data. As a result of the analysis, it was determined that there were significant relationships between students' decision-making styles and their level of adaptation to university life. According to the regression analysis, it was observed that decision-making self-esteem significantly predicted personal adjustment, while careful decision-making style significantly predicted academic and social adjustment. In addition, in the comparison made according to demographic variables; women's panic decision-making styles cores were significantly higher than men's; on the other hand, it was determined that the class variable did not make a significant difference in terms of students' decision-making styles and their level of adaptation to university life. When all the findings obtained from the study are evaluated together, it can be stated that decision-making styles play an important role in students' adaptation to university life.

Keywords

University students, decision making styles, adjustment to university life.

Giriş

Gençlik, tüm toplumların en dinamik kesimidir. Bir toplumun sosyo-kültürel dönüşümünde ve ekonomik gelişiminde gençler büyük rol oynamaktadır. Bu yüzden genç kesimin büyük bir kısmını barındıran üniversiteler önem arz etmektedir. Üniversite dönemi gençlerin ergenlik döneminden çıkıp birer yetişkin olmaları yolunda farklı kişisel, sosyal ve ekonomik deneyimler yaşadıkları ve bu doğrultuda gelişim gösterdikleri bir geçiş dönemidir (Arıcı vd., 2019). Gençlerin bu dönemde sağlıklı bir gelişim göstermeleri, üniversite yaşamına kişisel, sosyal ve ekonomik olarak ne kadar uyum sağladığı ile ilişkilidir (Aslan, 2015).

Öğrencilerin üniversite yaşamında kişisel, sosyal ve akademik boyutlarda, duygusal, bilişsel ve davranışsal açıdan hazır olmaları ve bu yöndeki deneyimlere açık olmaları üniversite yaşamına uyum sürecini kapsamaktadır. Bu çerçevede kişisel uyum, öğrencilerin bu ortamda kendilerini güvende hissetmeleri, stresle baş edebilmeleri ve kendilerini buldukları üniversiteye hazır hissetmeleri anlamına gelmektedir. Sosyal uyum, öğrencilerin yeni ilişkilere açık olmaları, yapıcı ve empatik bir iletişim yolu benimsemeleri ve ilişkilerini sürdürebilmeleri anlamına gelmektedir. Akademik uyum ise, üniversitede okumanın gerektirdiği akademik görev ve sorumlulukları yerine getirmeye uyum sağlamak anlamlarına gelmektedir (Aslan, 2015; Kaba ve Keklik, 2016). Üniversite yaşamında, hem bireyin kendisinden beklentileri hem de toplumun bireyden beklentileri değişmekte, bu beklentiler de kişisel, sosyal ve ekonomik konularda uyum sorunları yaşanmasına neden olabilmektedir. Bu uyum sorunları, öğrencilerin yıpranmasından okulu bırakmasına kadar farklı problemlere neden olabilmektedir (Akhunlar Turgut vd., 2020). Ergenlik döneminin getirdiği karmaşaları henüz tam çözmeden üniversiteye başlayan bir bireyin hayatında; aile ortamından ayrılma, farklı arkadaşlık ilişkileri, farklı sosyal ilişkiler, akademik başarı durumu ve bunun neticesinde iş bulma ile ilgili belirsizlikler uyum sorunlarına sebep olmaktadır. Bu aşamada bireylerin uyum sorunları ile baş edebilmeleri için doğru tercihlerde bulunmaları önemlidir. Üniversiteye yeni başlayan bireylerin nerede kalacakları, kimlerle arkadaşlık kuracakları, nasıl harcama yapacakları ve akademik gelişimleri için nasıl bir yol izleyecekleri konusunda sağlıklı kararlar almaları önemlidir (Avşaroğlu ve Üre, 2007). Bireyin yaşadığı uyum sorunlarını çözebilmesi, üniversite yaşamında akademik, sosyal ve kişisel alanlarda tatmin olmasına ve sağlıklı bir yetişkinlik seviyesine ulaşmasına katkıda bulunur. Bu yüzden üniversitelerde yer alan psikolojik danışma merkezlerinin uyum güçlüğü yaşama potansiyeli olan öğrencileri tespit etme ve bu bireyleri güçlendirme noktasında kritik bir görevi bulunmaktadır. Psikolojik danışma merkezlerinin öğrencilere yardımcı olabilmesi için, öncelikle uyum sorunlarına neden olan faktörlerin tespit edilmesi önemlidir (Dilekmen, 2007; Julia ve Veni, 2012).

Üniversitelerde sadece uyum problemi yaşayan ve psikolojik danışma merkezlerine başvuran bireylere yönelik müdahale hizmetlerinin yeterli olmadığı düşünülmekte, önleyici ve gelişimsel psikolojik danışma yaklaşımı kapsamında tüm öğrencilere yönelik çalışmaların yapılması ve olası uyum problemlerinin önlenmesi gerekmektedir (Clinciu, 2013). Bu çerçevede öncelikle öğrencilerin sosyal, kişisel ve akademik uyum problemlerini tetikleyen etmenlerin belirlenmesi gerekmektedir. Alanyazın incelendiğinde üniversite yaşamına uyumun; duygusal zeka (Engelberg ve Sjöberg, 2004), yaşam doyumu ve genel öz yeterlilik (Çalışandemir ve Şahin Baltacı, 2017), kişilik (Singh vd., 2017), akademik başarı ve sosyal destek (Perera ve DiGiacomo, 2015; Yalım, 2007), motivasyon ve baş etme becerileri (Friedman ve Mandel, 2009; Nes vd., 2009; Yiqun vd., 2010) ile yaş, cinsiyet ve sosyo-ekonomik statü gibi demografik değişkenlerle (Paramo Fernandez vd., 2017; Sürücü ve Bacanlı, 2010) ilişkili olduğu görülmektedir. Öğrencilerin üniversite yaşamına uyum sağlamada yaşadıkları karmaşık durumların sağlıklı karar verme süreçleri ile de yakından ilişkili olduğu düşünülmektedir (Avşaroğlu ve Üre, 2007; Elias vd., 2010). Ancak, alanyazın incelendiğinde, bu ilişkiyi doğrudan araştıran bir çalışma yürütülmediği görülmektedir. Hâlbuki üniversite döneminde bireyler ailelerinden uzaklaşmakta ve yaşamlarının büyük sorumluluğunu tek başlarına üstlenmektedirler. Bu sorumluluğu yerine getirebilmeleri için öğrencilerin sağlıklı kararlar almaları gerekmektedir (Coşkun, 2018). Çünkü sağlıklı ve doğru kararlar alınmadığında bunun da üniversite yaşamına uyum sağlamada bir karmaşa yarattığı düşünülmektedir (Deniz, 2004; Dyson ve Renk, 2006).

Karar verme davranışı aşamalı olarak gelişen bir süreçtir. Bireylerin bu aşamaları algılama ve uygulama biçimleri karar verme stili olarak kavramsallaştırılmaktadır (Kuzgun, 2014). Öğrencilerin üniversite yaşamına uyum sağlayabilmeleri için uygun ve etkili karar verme becerileri kazanmaları gerekmektedir. Bu becerileri kazanmada, karar verme stillerinin önem arz ettiği düşünülmektedir (Avşaroğlu ve Üre, 2007). Alanyazın incelendiğinde birçok farklı karar verme stiline tanımlandığı görülmektedir. Bu çalışmada ise Mann ve diğerleri (1998) tarafından farklı toplumlardan üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmalarda belirlenen karar verme stilleri dikkate alınmıştır. Geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bu karar verme stilleri; dikkatli, kaçınan, erteleyici ve panik karar verme stili olarak sınıflandırılmıştır (Deniz, 2004). Bireylerin karar verme stillerinin farklı zamanlarda ve durumlarda genel olarak sabit kaldığı, bu yüzden bireylerin yaşadıkları uyum sorunlarında karar verme stillerinin kritik bir rolü olduğu düşünülmektedir. Bu açıdan üniversite yaşamına uyum sağlamada güçlük yaşayan öğrencilere yardımcı olmak için öncelikle nasıl bir karar verme süreci yürüttüklerinin bilinmesi gerekmektedir (Alharthi, 2020; Avşaroğlu ve Üre, 2007). Öğrencilerin karar verme stillerindeki genel eğilim, yaşadıkları uyum problemlerini açıklamalarında ve çözebilmelerinde kritik bir önem taşımaktadır. Buradan hareketle, öğrencilerin kendi kararlarını alabilmeleri ve bireyselleşebilmeleri için kritik bir dönem teşkil eden üniversite yaşamında kullandıkları karar verme stillerinin üniversite yaşamına uyum düzeyi ile ilişkisinin incelenmesi bu araştırmanın temel amacıdır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Üniversite öğrencilerinin karar verme stilleri ile üniversite yaşamına uyum düzeyleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
2. Üniversite öğrencilerinin karar verme stilleri ile üniversite yaşamına uyum düzeyleri sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Üniversite öğrencilerinin karar verme stilleri ile üniversite yaşamına uyum düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Üniversite öğrencilerinin karar verme stilleri, üniversite yaşamına uyum düzeylerini anlamlı olarak yordamakta mıdır?

1. Yöntem

1.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli ile yürütülmüştür. İlişkisel tarama modelleri, belirlenen bir çalışma grubunda ilişkileri, eğilimleri ve etkileri belirlemek için yürütülen araştırmalarda kullanılmaktadır (Creswell, 2017). Bu araştırma modelinde ilişkiler ve etkiler herhangi bir müdahalede bulunmadan var olan hali ile belirlenmektedir (Büyüköztürk vd., 2018). Bu çerçevede çalışmada öncelikle, öğrencilerin karar verme stilleri ve üniversite yaşamına uyum düzeylerinin ortalama puanları belirlenmiş, bu ortalama puanların öğrencilerin cinsiyetleri ve sınıf düzeylerine göre farklılıkları sınanmıştır. Ardından öğrencilerin karar verme stilleri ve üniversite yaşamına uyum düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Son olarak, karar verme stillerinin üniversite yaşamına uyum düzeyi üzerindeki etkisi test edilmiştir.

1.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2021-2022 eğitim öğretim yılında uygun örnekleme yöntemi ile Türkiye'nin farklı illerinde bulunan üniversitelere devam eden ve çevrimiçi Google Formlar aracılığı ile gönderilen formları gönüllü dolduran 371 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Bu örnekleme yönteminde araştırmacı ulaşabildiği katılımcılardan örneklemini oluşturmaya çalışmaktadır (Büyüköztürk vd., 2018). Araştırmanın çalışma grubuna ait demografik bilgilere Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna Ait Demografik Bilgiler

Demografik Bilgiler		N	%
Cinsiyet	Kadın	257	69.3
	Erkek	114	30.7
Sınıf Düzeyi	1. Sınıf	184	49.6
	2. Sınıf	62	16.7
	3. Sınıf	72	19.4
	4. Sınıf ve üzeri	53	14.2
Toplam		371	100

Tablo 1'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin % 69.3'ü (n=257) kadın, %30.7'si (n=114) erkektir. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 49.6'sı (n=184) 1. Sınıfta, % 16.7'si (n=62) 2. Sınıfta, % 19.4'ü (n=72) 3. Sınıfta, % 14.2'si (n=53) 4. Sınıf ve üzeri sınıflarda eğitimlerine devam etmektedirler.

1.3. Veri Toplama Araçları

1.3.1. Melbourne Karar Verme Stilleri Ölçeği I-II

Melbourne Karar Verme Stilleri Ölçeği karar vermede özsaygı ve karar verme stillerini ölçmek için, Mann ve diğerleri (1998) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türk kültürüne uyarlama çalışmaları Deniz (2004) tarafından yapılmıştır. Ölçek iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda 6 madde ile katılımcıların karar verme özsaygı düzeyleri ölçülürken, ikinci kısımda ise 22 madde ile katılımcıların karar verme stilleri belirlenmeye çalışılmaktadır. Ölçeğin geçerlilik çalışmaları Kuzgun (1992) tarafından geliştirilen Karar Stratejileri Ölçeği ile yapılmış ve aralarında anlamlı ilişki bulunmuştur. Ölçek güvenilirlik çalışmaları kapsamında yapılan test tekrar test yöntemi neticesinde karar verme özsaygısında .85, kaçınan karar verme stilinde .87, panik karar verme stilinde .84, erteleyici karar verme stilinde .68 ve dikkatli karar verme stilinde .83 katsayıları elde edilmiştir. Yapılan iç tutarlılık analizi neticesinde ise, karar vermede öz saygısı için .72, kaçınan karar verme stili için .78, erteleyici karar verme stili için .65, dikkatli karar verme stili için .80 ve panik karar verme stili için .71 katsayıları elde edilmiştir (Deniz, 2004). Mevcut çalışmada yapılan güvenilirlik analizleri kapsamında Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları, karar vermede öz saygısı için .71, kaçınan karar verme stili için .78, erteleyici karar verme stili için .76, dikkatli karar verme stili için .78 ve panik karar verme stili için .75 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin geçerliliğini sınamak için yapılan açımlayıcı faktör analizi (AFA) sonucunda ölçeğe ait Barlett küresellik testi sonucu anlamlı, KMO değeri .90 ve açıklanan toplam varyans ise %48 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin 5 faktörlü yapısını doğrulamak amacıyla yapılan birinci düzey doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sonucunda elde edilen uyum indekslerinin ($X^2 /sd=2.78$, CFI=.88, GFI=.90, AGFI=.89, RMSEA=.05) kabul edilebilir uyum düzeyinde olduğu tespit edilmiştir (Kline, 2011).

1.3.2. Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği

Üniversite öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum düzeylerini belirlemek için Aslan (2015) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, toplamda 60 maddeden ve her biri 20 maddeden oluşan akademik uyum, kişisel uyum ve sosyal uyum olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Beşli Likert tipinde olan ölçekten alınabilecek en düşük puan 60 ve alınabilecek en yüksek puan da 300'dür. Ölçeğin güvenilirliği kapsamında yapılan iç tutarlılık çalışmalarında kişisel uyum için .92, sosyal uyum için .89 ve akademik uyum için .93 katsayıları elde edilmiştir. Bu değerler ölçeğin güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir (Aslan, 2015). Mevcut çalışmada yapılan güvenilirlik analizleri kapsamında Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları, kişisel uyum için .93, sosyal uyum için .92 ve akademik uyum için .93 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin geçerliliğini sınamak için yapılan açımlayıcı faktör analizi (AFA) sonucunda ölçeğe ait Barlett küresellik testi sonucu anlamlı, KMO değeri .94 ve açıklanan toplam varyans ise %46 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin 3 faktörlü yapısını doğrulamak amacıyla yapılan birinci düzey doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sonucunda elde edilen uyum indekslerinin ($X^2 /sd=3.45$, CFI=.91, GFI=.88 AGFI=.86, RMSEA=.06) kabul edilebilir uyum düzeyinde olduğu tespit edilmiştir (Kline, 2011).

1.3.3. Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların cinsiyet ve sınıf düzeyine ilişkin bilgilerinin olduğu bir formdur.

1.4. İşlem

Araştırma kapsamında öncelikle, bu araştırmanın etik açıdan uygunluğu için Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Yayın Etik Kurulu'ndan 23.11.2022 tarihli ve 2022/24-16 karar numarası ile etik kurul izni alınmıştır. Ayrıca araştırmada kullanılan ölçekleri geliştiren araştırmacılardan da gerekli izinler alınmıştır. Ardından, "Kişisel Bilgi Formu", "Melbourne Karar Verme Stilleri Ölçeği", "Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği" ve gerekli açıklamalar da eklenerek Google Formlar aracılığı ile doldurulabilecek bir link oluşturulmuş, gönüllü öğrencilere gönderilmiş ve veriler toplanmıştır.

1.5. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında toplanan verilerin analizinde SPSS 24.0 ve AMOS 24.0 programları kullanılmıştır. Öncelikle ölçeklerden elde edilen verilerin dağılım durumlarını kontrol etmek için betimsel analiz, ortalama puanların kategorik değişkenlerin düzeylerine göre varyanslarını kontrol etmek için de Levene's testi yapılmıştır. Ölçek puanlarının normal dağılıma uygun olup olmadıkları ile ilgili olarak çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 1 sınırları içinde bulunması ve varyansların homojen dağılımları için de Levene's testinde ortalama puanların kategorik değişkenlerin düzeylerine göre dağılımlarından elde edilen sonuçların $p > .05$ 'ten büyük olması koşulu esas alınmıştır (Büyüköztürk, 2017; Tabachnick ve Fidell, 2007). Analizler neticesinde; ölçek ve alt boyutlarının normal ve varyansların da homojen dağıldığı tespit edilmiş, bu çerçevede yapılan tüm analizlerde parametrik istatistik teknikler kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeklerin yapı geçerliliklerini sınamak için AFA (Açımlayıcı Faktör Analizi) ve DFA (Doğrulayıcı Faktör Analizi) kullanılmıştır. Ölçeklerin güvenilirlik çalışmaları için yapılan analizlerde Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları dikkate alınmıştır. Değişkenler arası ilişkileri belirlemek için yapılan korelasyon analizinde de Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı dikkate alınmıştır. Karar verme stilleri ve üniversite yaşamına uyum puan ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla t-testi ve sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Son olarak, karar verme stillerinin üniversite yaşamına uyumu ne ölçüde yordadığını tespit etmek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Tüm ölçümlerde anlamlılık düzeyi için .05 baz alınmıştır.

2. Bulgular

2.1. Ön Analizler

Araştırmada öncelikle veri setinin, normal dağılım ve varyansların homojenliği varsayımlarını karşılayıp karşılamadığının belirlenmesi amacıyla betimsel analiz ve Levene's testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 2 ve Tablo 3'te gösterilmektedir.

Tablo 2. Ölçek Puanlarına İlişkin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Değişkenler	Madde Sayısı	N	Çarpıklık Değeri	Basıklık Değeri
Karar Verme Öz Saygısı	6	371	-.51	-.18
Dikkatli Karar Verme Stili	6	371	-.75	-.40
Panik Karar Verme Stili	5	371	.25	-.62
Erteleyici Karar Verme Stili	5	371	.22	-.56
Kaçıngan Karar Verme Stili	6	371	.57	-.19
Kişisel Uyum	20	371	.52	.09
Akademik Uyum	20	371	.31	.14
Sosyal Uyum	20	371	.31	.08

Bir veri setinde ölçülen her bir değişkene ait çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1 ile +1 aralığında olması veri setinin normallik varsayımlarını karşıladığını göstermektedir (Büyüköztürk, 2017). Tablo 2'ye göre, tüm ölçek ve alt boyutlarına ait çarpıklık ve basıklık değerleri -1 ile +1 aralığında olduğundan verilerin normal dağıldığı kabul edilmiş ve araştırma sorularına cevap bulmak için parametrik testlerin kullanılabilmesi sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3. Varyansların Homojenliği (Levene's) Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet		Sınıf Düzeyi	
	Levene	Sig.	Levene	Sig.
Karar Verme Öz Saygısı	1.45	.23	1.17	.08
Dikkatli Karar Verme Stili	.22	.63	.23	.92
Panik Karar Verme Stili	.11	.73	.46	.76
Erteleyici Karar Verme Stili	.04	.84	.78	.54
Kaçıngan Karar Verme Stili	1.20	.27	.62	.65
Kişisel Uyum	.07	.79	.95	.43
Akademik Uyum	.06	.78	.79	.53
Sosyal Uyum	1.13	.29	.69	.60

Varyansların homojenliği varsayımı, sürekli değişkenlerin varyanslarının, kategorik değişkenin her bir seviyesinde homojenlik göstermesi ile sağlanmaktadır (Tabachnick ve Fidell, 2007). Bu çerçevede öğrencilerin cinsiyetleri ve sınıf düzeylerine göre karar verme stilleri ölçeği ile üniversite yaşamına uyum ölçeği alt boyutlarının homojenliği Levene's testiyle belirlenmiştir. Tablo 3 incelendiğinde, ölçeklerin tüm alt boyutlarında varyansların homojen dağıldığı görülmektedir ($p>.05$). Bu sonuçlar doğrultusunda, öğrencilerin karar verme stilleri ölçeği ile üniversite yaşamına uyum ölçeği alt boyutlarından aldıkları puanların cinsiyet ve sınıf değişkenine göre farklılıklarının belirlenmesinde parametrik analiz yöntemlerinden olan t-testi ve ANOVA kullanılmıştır. Karar verme stillerinin üniversite yaşamına uyum üzerindeki yordayıcı etkisini incelemek için ise çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Ancak bu analizin yapılabilmesi için bazı varsayımların karşılanması gerekmektedir. Bu analiz, verilerin normal dağılım göstermesi, değişkenler arasında otokorelasyon ve çoklu bağlantı bulunmaması durumunda yapılabilir. Bu çerçevede değişkenler arasında herhangi bir korelasyon katsayısının 90 ve üzeri bir değer alması ($r=.90$ ve üzeri) ve varyans şişkinlik değerlerinin (VIF-Variance Inflation Factor) 10'dan yüksek olması durumunda çoklu bağlantı problemi olduğu varsayılmaktadır (Çokluk vd., 2010; Field, 2012). Araştırmada yapılan korelasyon analizi sonucunda değişkenler arasındaki en yüksek ilişkinin .64 ($r=.64$, $p<.01$) olduğu ve en yüksek VIF değerinin de 2.33 olduğu görülmüştür. Araştırmada değişkenler arasında otokorelasyon olup olmadığını tespit edebilmek içinde Durbin-Watson testi yapılmış ve 1.94 değeri bulunmuştur. Bu değer beklenen (1,5<DW<2,5) değer aralığında yer almaktadır (Kalaycı, 2010). Bu sonuçlar doğrultusunda araştırmada otokorelasyon ve çoklu bağlantı problemi olmadığı görülmüştür.

2.2. Temel Analizler

2.2.1. Öğrencilerin Karar Verme Stilleri ile Üniversite Yaşamına Uyum Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Üniversite öğrencilerinin karar verme stilleri ile üniversite yaşamına uyum düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem için t-testi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Karar Verme Stilleri ve Üniversite Yaşamına Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre t Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	N	X	SS	t	p
Karar Verme Özsaygısı	Kadın	257	1.41	.36	-1.862	.06
	Erkek	114	1.48	.33		
Dikkatli Karar Verme Stili	Kadın	257	1.61	.38	1.100	.27
	Erkek	114	1.56	.39		
Erteleyici Karar Verme Stili	Kadın	257	.90	.50	.817	.41
	Erkek	114	.85	1.51		
Kaçınan Karar Verme Stili	Kadın	257	.71	.49	-.312	.75
	Erkek	114	.72	.45		
Panik Karar Verme Stili	Kadın	257	.97	.50	2.082	.03*
	Erkek	114	.85	.51		
Kişisel Uyum	Kadın	257	3.40	.73	1.377	.17
	Erkek	114	3.30	.74		
Akademik Uyum	Kadın	257	3.62	.71	1.843	.06
	Erkek	114	3.49	.68		
Sosyal Uyum	Kadın	257	3.94	.53	.971	.33
	Erkek	114	3.90	.56		

* P < .05

Tablo 4'te görüldüğü üzere, üniversite öğrencilerinin panik karar verme stili ortalama puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği ($t=2.08$; $p<.05$); kadınların panik karar verme stili ortalama puanlarının ($X=.97$), erkeklerin puanlarından ($X=.85$) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin karar verme özsaygısı ($t=-1.86$; $p>.05$), dikkatli karar verme stili ($t=1.10$; $p>.05$), erteleyici karar verme stili ($t=.81$; $p>.05$), kaçınan karar verme stili ($t=-.31$; $p>.05$), kişisel uyum ($t=1.37$; $p>.05$), akademik uyum ($t=1.84$; $p>.05$) ve sosyal uyum ($t=.97$; $p>.05$) alt boyut puanlarının ise cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

2.2.2.Öğrencilerin Karar Verme Stilleri ile Üniversite Yaşamına Uyum Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Üniversite öğrencilerinin karar verme stilleri ile üniversite yaşamına uyum düzeylerinin sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Karar Verme Stilleri ve Üniversite Yaşamına Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Ölçek alt boyutları	Gruplar	N	X	SS	F	p
Karar Verme Özsaygısı	1. sınıf	184	1.41	.38	1.248	.32
	2. Sınıf	62	1.42	.31		
	3. Sınıf	72	1.48	.35		
	4.Sınıf ve üzeri	53	1.46	.28		
Panik Karar Verme Stili	1. sınıf	184	.98	.52	2.095	.09
	2. Sınıf	62	.83	.49		
	3. Sınıf	72	.91	.47		
	4. Sınıf ve üzeri	53	.91	.48		
Dikkatli Karar Verme Stili	1. sınıf	184	1.61	.39	1.537	.17
	2. Sınıf	62	1.59	.36		
	3. Sınıf	72	1.62	.36		
	4. Sınıf ve üzeri	53	1.51	.42		
Erteleyici Karar Verme Stili	1. sınıf	184	.90	.52	.519	.77
	2. Sınıf	62	.85	.50		
	3. Sınıf	72	.88	.48		
	4.Sınıf ve üzeri	53	.88	.46		
Kaçınan karar Verme Stili	1. sınıf	184	.74	.48	1.255	.28
	2. Sınıf	62	.66	.44		
	3. Sınıf	72	.70	.47		
	4.Sınıf ve üzeri	53	.69	.45		
Kişisel Uyum	1. sınıf	184	3.32	.75	1.434	.23
	2. Sınıf	62	3.24	.80		
	3. Sınıf	72	3.51	.65		
	4.Sınıf ve üzeri	53	3.40	.69		
Akademik Uyum	1. sınıf	184	3.64	.67	1.865	.12
	2. Sınıf	62	3.50	.70		
	3. Sınıf	72	3.59	.69		
	4.Sınıf ve üzeri	53	3.43	.79		
Sosyal Uyum	1. sınıf	184	3.96	.52	1.665	.17
	2. Sınıf	62	3.96	.52		
	3. Sınıf	72	3.88	.55		

4.Sınıf ve üzeri	53	3.77	.58
---------------------	----	------	-----

Tablo 5'te görüldüğü üzere, üniversite öğrencilerinin karar verme stilleri ölçeği alt boyutları ile üniversite yaşamına uyum ölçeği alt boyutlarından aldıkları puanların sınıf düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, karar verme özsaygısı ($F=1.248$; $p>.05$), panik karar verme stili ($F=2.095$; $p>.05$), dikkatli karar verme stili ($F=1.537$; $p>.05$) erteleyici karar verme stili ($F=.519$; $p>.05$), kaçınan karar verme stili ($F=1.255$; $p>.05$), kişisel uyum ($F=1.434$; $p>.05$), akademik uyum ($F=1.865$; $p>.05$) ve sosyal uyum ($F=1.665$; $p>.05$) alt boyut puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

2.2.3. Öğrencilerin Karar Verme Stilleri ile Üniversite Yaşamına Uyum Düzeyleri Arasındaki İlişkilere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin karar verme stilleri ölçeği alt boyutlarından aldıkları puanlarla üniversite yaşamına uyum ölçeği alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonuçları Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Değişkenler Arasındaki İlişkilerin Belirlenmesine Yönelik Yapılan Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	PKVS	DKVS	KKVS	EKVS	KU	AU	SU
1. KVÖS	-.627**	.265**	-.588**	-.496**	.279**	.225**	.173**
2. PKVS	1	-.094	.617**	.648**	-.255**	-.176**	-.164**
3. DKVS		1	-.211**	-.097	.166**	.328**	.295**
4. KKVS			1	.607**	-.253**	-.208**	-.213**
5. EKVS				1	-.155**	-.163**	-.119*
6. KU					1	.561**	.543**
7. AU						1	.496**
8. SU							1

N:371; ** $p<.01$, * $p<.05$

KVÖS: Karar Verme Özsaygısı; **PKVS:** Panik Karar Verme Stili; **DKVS:** Dikkatli Karar Verme Stili; **EKVS:** Erteleyici Karar Verme Stili; **KKVS:** Kaçınan Karar Verme Stili; **KU:** Kişisel Uyum; **AU:** Akademik Uyum; **SU:** Sosyal Uyum

Tablo 6'da yer alan korelasyon sonuçları incelendiğinde, öğrencilerin karar verme özsaygı düzeyleri ile kişisel uyum ($r=.28$, $p<.01$), sosyal uyum ($r=.17$, $p<.01$) ve akademik uyum ($r=.22$, $p<.01$) düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişkilerin olduğu görülmüştür. Öğrencilerin dikkatli karar verme stili puanları ile kişisel uyum ($r=.16$, $p<.01$), sosyal uyum ($r=.29$, $p<.01$) ve akademik uyum ($r=.33$, $p<.01$) puanları arasında da pozitif yönde anlamlı ilişkilerin olduğu görülmüştür. Öğrencilerin kaçınan karar verme stili puanları ile kişisel uyum ($r=-.25$, $p<.01$), akademik uyum ($r=-.21$, $p<.01$) ve sosyal uyum ($r=-.21$, $p<.01$) puanları arasında ise negatif yönde anlamlı ilişkilerin olduğu görülmüştür. Öğrencilerin panik karar verme stili puanları ile kişisel uyum ($r=-.25$, $p<.01$), akademik uyum ($r=-.18$, $p<.01$) ve sosyal uyum ($r=-.16$, $p<.01$) puanları arasında da negatif yönde anlamlı ilişkilerin olduğu görülmüştür. Son olarak, öğrencilerin erteleyici karar verme stili puanları ile kişisel uyum ($r=-.15$, $p<.01$), akademik uyum ($r=-.16$, $p<.01$) ve sosyal uyum ($r=-.12$, $p<.05$) puanları arasında negatif yönde anlamlı ilişkilerin olduğu tespit edilmiştir.

3.2.4. Öğrencilerin Karar Verme Stilllerinin Üniversite Yaşamına Uyum Düzeylerini Yordamasına İlişkin Bulgular

Karar verme stilleri alt boyutlarının üniversite yaşamına uyum alt boyutlarını yordama düzeyini belirlemek için yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7. Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

	Değişkenler	B	β	t	p	F	R	R ²
Kişisel uyum	Model				.00	8.776	.33	.09
	Karar verme özsaygısı	.28	.13	2.00	.04			
	Panik karar verme stili	-.20	-.14	-2.00	.06			
	Dikkatli karar verme stili	.19	.10	1.93	.06			
	Erteleyici karar verme stili	.12	.10	1.22	.22			
	Kaçıngan karar verme stili	-.18	.11	-1.60	.11			
	Model				.00	11.489	.40	.12
Akademik uyum	Karar verme özsaygısı	.13	.06	.99	.32			
	Panik karar verme stili	-.07	-.05	-.65	.51			
	Dikkatli karar verme stili	.53	.29	5.68	.00			
	Erteleyici karar verme stili	-.05	-.04	-.54	.58			
	Kaçıngan karar verme stili	-.08	-.05	-.79	.43			
	Model				.00	9.476	.34	.10
Sosyal uyum	Karar verme özsaygısı	.02	-.01	-.18	.85			
	Panik karar verme stili	-.10	-.09	-1.23	.22			
	Dikkatli karar verme stili	.37	.27	5.15	.00			
	Erteleyici karar verme stili	-.08	-.03	.60	.55			
	Kaçıngan karar verme stili	-.15	-.13	-1.90	.06			

Tablo 7'deki regresyon analizi sonuçları incelendiğinde, karar verme stili alt boyutlarının kişisel uyumu ne düzeyde yordadığına ilişkin oluşturulan modelin anlamlı olduğu görülmektedir ($F=8.776$, $p<.05$). Bu modele göre karar verme stilleri alt boyutları, kişisel uyumdaki değişimin % 9'unu açıklamaktadır ($R=.33$, $R^2=.09$, $p<.05$). Modelde karar verme özsaygısı, kişisel uyumun anlamlı bir yordayıcısı iken ($\beta=.13$, $p<.05$); panik karar verme stili ($\beta=-.14$, $p>.05$), dikkatli karar verme stili ($\beta=.10$, $p>.05$), erteleyici karar verme stili ($\beta=.10$, $p>.05$) ve kaçıngan karar verme stili ($\beta=.11$, $p>.05$) kişisel uyumun açıklanmasında anlamlı bir katkısı yoktur. Karar verme stili alt boyutlarının akademik uyumu ne düzeyde yordadığına ilişkin oluşturulan modelin de anlamlı olduğu görülmektedir ($F=11.489$, $p<.05$). Bu modele göre karar verme stilleri alt boyutları, akademik uyumdaki değişimin % 12'sini açıklamaktadır ($R=.40$, $R^2=.12$, $p<.05$). Modelde dikkatli karar verme stili, akademik uyumun anlamlı bir yordayıcısı iken ($\beta=.29$, $p<.05$); karar verme özsaygısı ($\beta=.06$, $p>.05$), panik karar verme stili ($\beta=-.05$, $p>.05$), erteleyici karar verme stili ($\beta=-.04$, $p>.05$) ve kaçıngan karar verme stili ($\beta=-.05$, $p>.05$) akademik uyumun açıklanmasında anlamlı bir katkısı yoktur. Son olarak karar verme stili alt boyutlarının sosyal uyumu ne düzeyde yordadığına ilişkin oluşturulan modelin de anlamlı olduğu görülmektedir ($F=9.476$, $p<.05$). Bu modele göre karar verme stilleri alt boyutları, sosyal uyumdaki değişimin % 10'unu açıklamaktadır ($R=.34$, $R^2=.10$, $p<.05$). Modelde dikkatli karar verme stili, sosyal uyumun anlamlı bir yordayıcısı iken ($\beta=.27$, $p<.05$); karar verme özsaygısı ($\beta=-.01$, $p>.05$), panik karar verme stili ($\beta=-.09$, $p>.05$), erteleyici karar verme stili ($\beta=-.03$, $p>.05$) ve kaçıngan karar verme stili ($\beta=-.13$, $p>.05$) sosyal uyumun açıklanmasında anlamlı bir katkısı yoktur.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Üniversite öğrencilerinin karar verme stilleri ile üniversite yaşamına uyum düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olduğu ve karar verme stillerinin üniversite yaşamına uyumu anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür. Araştırmadan elde edilen bulgular sırasıyla ele alındığında; cinsiyete göre sadece panik karar verme stilinde anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Buna göre kadınların panik karar verme stilinden aldığı puanlar erkeklerin puanlarından daha yüksektir. Bu konuda alanyazın incelendiğinde farklı sonuçların olduğu görülmektedir. Bazı çalışmalarda karar verme stillerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucu elde edilirken (Avşaroğlu ve Üre, 2007; Eraslan, 2015; Mau, 2000; Taşdelen, 2001; Tekin vd., 2010), bazı çalışmalarda ise karar verme stillerinin cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür (Certel vd., 2013; Çetin vd., 2011; Keskin vd., 2016; Tatlıoğlu, 2014; Tuinstra, 2000). Kadınlarda duygusal süreçler özellikle hormonal döngülerden dolayı erkeklerden farklı bir seyir izlemektedir. Bu yüzden kadınların karar verme durumlarında daha duygusal ve anlık tepkiler verdikleri, daha fazla stres yaşadıkları için kararlarını duygusal durumlarına göre aldıkları ve kadınların panik karar verme stilini erkeklerden daha fazla kullandıkları düşünülmektedir (Keskin vd., 2016; Tuinstra vd., 2000). Üniversite yaşamına uyum açısından bakıldığında ise öğrencilerin puanlarının cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmüştür. Bu bulguya benzer olarak bazı çalışmalarda da (Çalışandemir ve Şahin Baltacı, 2017; Engelberg ve Sjöberg, 2004; İkiz vd., 2015; Yılmaz ve Zembat, 2019) öğrencilerin üniversite yaşamına uyum düzeylerinin cinsiyet açısından farklılaşmadığı bulunmuştur. Bazı çalışmalarda ise (Erkan vd., 2012; Kacur ve Atak, 2011), erkek öğrencilerin genel olarak üniversite yaşamında daha fazla uyum problemleri yaşadıkları tespit edilmiştir. Üniversite yaşamına uyumda cinsiyetin anlamlı bir farklılık yaratmadığı bulgusunun, günümüzde üniversite öğrencilerinin eğitsel, sosyal ve çevresel şartlarının büyük oranda eşit olması ile açıklandığı görülmektedir (İkiz vd., 2015). Ayrıca, üniversite yaşamına uyum göstermede destek sistemlerine başvuran öğrencilerin daha az sıkıntı yaşadıkları ve kadınların problemlerini çözmek için çevrelerinde var olan destek sistemlerini kullanmada daha aktif oldukları için üniversite yaşamına daha kolay uyum sağladıkları da (Bülbül ve Acar Güvendik, 2014) ifade edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen diğer bir bulguya göre, öğrencilerin karar verme stillerinin sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı bulunmuştur. Benzer olarak, Avşaroğlu ve Üre (2007) tarafından yapılan çalışmada da üniversite öğrencilerinin karar verme stillerinde sınıf düzeylerine göre bir farklılaşma olmadığı sonucunu elde edilmiştir. Bireylerin kullandıkları karar verme stilleri zamanla sabit bir eğilim göstermektedir (Deniz, 2004). Ancak Tatlıoğlu (2014) üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada, öğrencilerin karar verme özsaygısı ve dikkatli karar verme stillerinin sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediğini; kaçınan, erteleyici ve panik karar verme stillerinin ise sınıf değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığını tespit etmiştir. Bu bulguya göre, birinci sınıf öğrencilerinin kaçınan, erteleyici ve panik karar verme stili puanlarının dördüncü sınıf öğrencilerinden anlamlı bir şekilde yüksek olduğu, bunun da beklenen yönde bir sonuç olduğu belirtilebilir. Araştırmada, üniversite yaşamına uyum açısından da sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur. Benzer şekilde, Öztemel (2010) tarafından yapılan çalışmada da öğrencilerin üniversite yaşamına uyumlarının sınıf düzeyine göre farklılaşmadığı sonucuna varılmıştır. Bu çalışmadan elde edilen bulgudan farklı olarak çok sayıda çalışmada (Aladağ Bayrak ve Bülbül, 2013; İkiz vd., 2015; Song, 2017; Yılmaz ve Zembat, 2019), sınıf düzeyine göre öğrencilerin üniversite yaşamına uyum düzeylerinde anlamlı farklılıklar olduğu gözlemlenmiştir. Bu çalışmalarda genel olarak üniversitede sınıf düzeyi arttıkça üniversite yaşamına uyum düzeyinin de arttığı sonucu elde edilmiştir. Bu sonuçlara göre, olgunlaşma ve alışma süreci ile birlikte öğrencilerin üniversite yaşamına daha aktif bir şekilde dahil oldukları ve uyum sağladıkları düşünülmektedir (İkiz vd., 2015). Mevcut çalışmada sınıf düzeyleri açısından üniversite yaşamına uyum puanlarında anlamlı bir farklılık olmamasının çalışma kapsamında toplanan verilerden kaynaklandığı düşünülmektedir. Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların büyük çoğunluğunun 1. sınıf öğrencileri olduğu görülmektedir. Bu durumun diğer sınıflarda eğitim gören öğrencilerden elde edilen verilerden, kategorileri karşılaştırmak için güçlü sonuçlar elde edilmesini engellediği söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin karar verme stilleri ile üniversite yaşamına uyum düzeyleri arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür. Üniversiteye başlayan bir öğrencinin uyum sağlayabilmesi için doğru tercihlerde bulunması önemlidir. Özellikle yeni arkadaş seçiminde, gireceği sosyal çevreyi belirlemede, akademik gelişimine yönelik fırsatlar arasından kendisi için en uygun olanı belirlemede alacağı tatminkâr kararlar üniversite yaşamına uyum sağlamasına doğrudan etki etmektedir (Avşaroğlu ve Üre, 2007; Buote, 2007). Yine, belirlenen alanlarda verdiği kararların arkasında durabilen, bağımsız karar alabilen ve dikkatli bir şekilde tercihlerini belirleyen bireylerin üniversite yaşamına daha iyi uyum sağlayabileceği düşünülmektedir (Clinciu, 2013; Turgut vd., 2020). Nitekim bu çalışmada da karar verme özsaygısı yüksek olan ve dikkatli karar verme stilini daha çok kullanan öğrencilerin üniversite yaşamına uyum puanlarının da daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca, karar verme stilleri alt boyutlarından karar verme özsaygısının üniversite yaşamına uyum alt boyutlarından kişisel uyumu; dikkatli karar verme stili alt boyutunun da akademik ve sosyal uyumu anlamlı bir şekilde yordadığı sonucu elde edilmiştir. Flipello ve diğerleri de (2013) yaptıkları çalışmada akademik başarının karar verme özsaygısı

ve işlevsel karar verme stilleri ile şekillendiğini belirlemiştir. Başka bir çalışmada (Elias vd., 2010), öz yeterliliği yüksek, kendi kararlarını alabilen öğrencilerin daha iyi uyum gösterdikleri sonucu elde edilmiştir. Bağımsız karar alabilen, kararlarının arkasında durabilen ve karar almada tercihleri doğru belirleyebilen bireylerin yeni ortamlara ve durumlara daha iyi uyum sağladıkları bu yüzden de üniversite yaşamına daha iyi uyum sağladıkları düşünülmektedir (Dyson ve Renk, 2006; Julia ve Veni, 2012; Pahsa ve Munaf, 2013).

Çalışmadan elde edilen bütün bulgular bir arada değerlendirildiğinde, öğrencilerin üniversite yaşamına uyum göstermelerinde karar verme stillerinin önemli bir rolü olduğu söylenebilir. Bu doğrultuda üniversite öğrencilerine yönelik psikolojik danışmanlık hizmetleri kapsamında oryantasyon çalışmalarına ağırlık verilmesinin önemli olduğu görülmektedir. Yine, sağlıklı karar vermeye yönelik bilgi ve becerilerin kazandırılmasının, öğrencilerin üniversite yaşamına sağlıklı bir şekilde uyum sağlamalarına ve karar almada bilinçli ve doğru hareket etmelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmacılara ise karar verme becerileri ile ilgili eğitim programları hazırlayıp öğrencilere uygulamaları ve bu çalışmaların öğrencilerin üniversite yaşamına uyum düzeyleri üzerindeki etkilerini incelemeleri önerilmektedir. Ancak, çalışma belirtilen katkılara ek olarak bazı sınırlılıklar da taşımaktadır. Çalışmada verileri toplamak için uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekleme yöntemi ile toplanan bulguların evrene genellenme noktasında zayıf kaldığı düşünülmektedir (Büyüköztürk vd., 2018). Özellikle farklı üniversitelerde ve farklı bölümlerde eğitimlerine devam eden öğrencilerin uyum problemlerini ve karar verme stilleri ile ilişkisini tespit etmede seçkisiz örnekleme yöntemlerinden tabakalı örnekleme yöntemi ile katılımcıların belirlenmesinin daha güçlü sonuçlar elde edilmesini sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça | References

- Akhunlar Turgut, M. N., Sarıot Ertürk, Ö., Karşlı, F. ve Şakiroğlu, M. (2020). Algılanan stres ve üniversite yaşamına uyum ilişkisinde bir aracı değişken: Ayrılık anksiyetesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 338-353. doi: 10.16986/HUJE.2018044072
- Aladağ Bayrak, Ö. & Bülbül, T. (2013). The examination of vocational high school students' integration levels to higher education according to various variables. *Sakarya University Journal of Education*, 3(2), 6-20.
- Alharthi, M. (2020). First-year students' adjustment to university life: A case study of implementing college buddy program. *International Journal of Higher Education*, 9(1), 116-125.
- Arcı, F., Ekini Ö. ve Efendioğlu, A. (2019). Üniversite öğrencilerinin üniversite eğitimi ve yaşamına ilişkin problemleri: Bir durum çalışması. *Journal of Advanced Education Studies*, 1(2), 79-95.
- Aslan, S. (2015). Üniversite yaşamına uyum ölçeğinin geliştirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(04), 132-145.
- Avşaroğlu, S. ve Üre, Ö. (2007). Üniversite öğrencilerinin karar vermede özsaygı, karar verme ve stresle başa çıkma stillerinin benlik saygısı ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (18), 85-100.
- Buote, V. M., Pancer, S. M., Pratt, M. W., Adams, G., Birnie-Lefcovitch, S., Polivy, J., & Wintre, M. G. (2007). The importance of friends: Friendship and adjustment among 1st-year university students. *Journal of Adolescent Research*, 22(6), 665-689. <https://doi.org/10.1177/0743558407306344>
- Bülbül, T. ve Acar Güvendik M. (2014). Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin yükseköğretim yaşamına uyum düzeylerinin incelenmesi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 397-418. <http://dx.doi.org/10.12973/jesr.2014.41.21>
- Büyükoztürk, Ş. (2017). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş ve Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi
- Certel, Z., Aksoy, D., Çalışkan, E., Lapa, T. Y., Özçelik, M. A. ve Çelik, G. (2013). Research on self-esteem in decision making and decision-making styles in taekwondo athletes. *Procedia -Social and Behavioral Sciences*, 93, 1971-1975. <https://doi.org/10.1051/shsconf/20163101011>
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2017). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage publications.
- Cliniciu, A. I. (2013). Adaptation and stres for the first year university students. *Procedia-social and behavioral sciences*, 78, 718-722. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.04.382>
- Coşkun, Y. (2018). Üniversite öğrencilerinin psikolojik danışma ve rehberlik ihtiyaç örüntüleri ve başvurdukları yardım kaynakları. *Electronic Turkish Studies*, 13 (2), 213-228.
- Çalışandemir, F. ve Şahin Baltacı, H. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının üniversiteye uyum düzeylerinin yordayıcıları olarak yaşam doyumu ve genel öz-yeterlik. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44, 229-249. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.319821>
- Çetin, M.Ç., Taşğın, Ö., & Arslan, F. (2011). The relationship between reaction time and decision-making in elite kickboxing athletes. *World Applied Sciences Journal*, 12(10), 1826-1831.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyükoztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Pegem Akademi.
- Deniz, M. E. (2004). Üniversite öğrencilerinin karar vermede öz saygı karar verme stilleri ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine bir araştırma. *Eurasian Journal of Educational Research*, (15), 23-35
- Dilekmen, M. (2007). Orientation program and adaptation of university students. *Psychological Reports*, 101(3_suppl), 1141-1144. <https://doi.org/10.2466/pr0.101.4.1141-1144>
- Dyson, R., & Renk, K. (2006). Freshmen adaptation to university life: Depressive symptoms, stress, and coping. *Journal of Clinical Psychology*, 62(10), 1231-1244. <https://doi.org/10.1002/jclp.20295>

- Elias, H., Noordin, N., & Mahyuddin, R. (2010). Achievement motivation and self-efficacy in relation to adjustment among university students. *Journal of Social Sciences*, 6(3), 333–339. <https://doi.org/10.3844/jssp.2010.333.339>
- Engelberg, E. & Sjöberg, L. (2004). Emotional intelligence, affect intensity, and social adjustment. *Personality and Individual Differences*, 37(3), 533–542. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2003.09.024>
- Eraslan, M. (2015). Üniversite spor bölümü öğrencilerinin atılgnlık ve karar verme stillerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 4(1), 214–223
- Erkan, S., Özbay, Y. Cihangir-Çankaya, Z. ve Terzi, Ş. (2012). Üniversite öğrencilerinin yaşadıkları problemler ve psikolojik yardım arama gönüllükleri. *Eğitim ve Bilim*, 37 (164), 94–107.
- Field, A. (2012). *Discovering statistic using SPSS*. Sage Publications.
- Filippello, P., Sorrenti, L., Larcana, R., & Rizzo, A. (2013). Academic under achievement, self-esteem and self-efficacy in decision making. *Mediterranean Journal of Clinical Psychology*, 1(3). <http://dx.doi.org/10.6092/2282-1619/2013.1.934>
- Friedman, B., & Mandel, R. G. (2009). The prediction of college student academic performance and retention: Application of expectancy and goal setting theories. *Journal of College Student Retention: Research, Theory and Practice*, 11(2), 227–246. <https://doi.org/10.2190/CS.11.2.d>
- Kaba, I. ve Keklik, I. (2016). Öğrencilerin üniversite yaşamına uyumlarında psikolojik dayanıklılık ve psikolojik belirtiler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 98–113.
- Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Asil.
- Kacur, M. ve Atak, M. (2011). Üniversite öğrencilerinin sorun alanları ve sorunlarla baş etme yolları: Erciyes üniversitesi örneği. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 31(2), 273–297
- Keskin, D. Ö. Y., Bayram, L., Derebaşı, D. G., Bostancı, Ö., ve Kabadayı, M. (2016). Üniversite öğrencilerinin kullandıkları karar verme stratejilerinin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 1–12.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford.
- Kuzgun, Y. (2014). *Meslek gelişimi ve danışmanlığı*. Nobel Yayınları
- Julia, M., & Veni, B. (2012). An analysis of the factors affecting students' adjustment at a university in Zimbabwe. *International Education Studies*, 5(6), 244–251. <http://dx.doi.org/10.5539/ies.v5n6p244>
- İkiz, F.E., Asıcı, E., Savcı, M. ve Yörük, C. (2015). Problemlerle internet kullanımı ile üniversite yaşamına uyum ilişkisi. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 4 (1), 34–50
- Mann, L., Radford, M., Burnett, P., Ford, S., Bond, M., Leung, K., Nakamura, H., Vaughan, G., & Yang, K.S. (1998). Cross-cultural differences in self-reported decision-making style and confidence. *International Journal of Psychology*, 33, 325–335.
- Mau, W.C. (2000). Cultural differences in career decision-making styles and self-efficacy. *Journal of Vocational Behavior*, 57, 365–378. <https://doi.org/10.1006/jvbe.1999.1745>
- Nes, L. S., Evans, D. R., & Segerstrom, S. C. (2009). Optimism and college retention: Mediation by motivation, performance, and adjustment. *Journal of Applied Social Psychology*, 39(8), 1887–1912.
- Öztemel, K. (2010). Teknik eğitim fakültesi öğrencilerinin uyum düzeylerinin incelenmesi. *Politeknik Dergisi*, 13(4), 319–325. <http://dx.doi.org/10.2339/2010.13.4>
- Paramo Fernandez, M. F., Araújo, A. M., Tinajero Vacas, C., Almeida, L. S., & Rodríguez González, M. S. (2017). Predictors of students' adjustment during transition to university in Spain. *Psicothema*, 29(1), 67–72.
- Pasha, H. S. & Munaf, S. (2013). Relationship of self-esteem and adjustment in traditional university students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 84, 999–1004. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.06.688>
- Perera, H. N. & DiGiacomo, M. (2015). The role of trait emotional intelligence in academic performance during the university transition: An integrative model of mediation via social support, coping, and adjustment. *Personality and Individual Differences*, 83, 208–213. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.04.001>
- Singh, T. K., Pandey, P., Mahajan, A., & Kaushik, S (2017). Personality, adjustment and emotional intelligence of college going graduates. *Indian Journal of Health and Wellbeing*, 8(5), 352–355.

- Song, J. Y. (2017). The effects of inter personal relation and social support on college freshmen's adaptation to college life. *Journal of the Korea Academia-Industrial Cooperation Society*, 18(12), 335-345.
- Sürücü, M. ve Bacanlı, F. (2010). Üniversiteye uyumun psikolojik dayanıklılık ve demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 30(2).
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multi variate statistics*. Boston, MA: Pearson.
- Tatlıoğlu, K. (2014). Üniversite öğrencilerinin karar vermede öz-saygı düzeyleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2 (1), 150-170.
- Taşdelen, A. (2001). Öğretmen adaylarının bazı psiko-sosyal değişkenlere göre karar verme stilleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (10), 40-52.
- Tekin, Ö. A. ve Ehtiyar, V. R. (2010). Yönetimde karar verme: Batı Antalya bölgesindeki beş yıldızlı otellerde çalışan farklı departman yöneticilerinin karar verme stilleri üzerine bir araştırma. *Yaşar Üniversitesi Dergisi*, 20(5), 3394-3414.
- Tuinstra, J., Van Sonderen F.L.P., Groothoff J.W., Van Den Heuvel W.J.A. & Post D. (2000). Reliability, validity and structure of the adolescent decision making questionnaire among adolescents in the Netherlands. *Personality and Individual Differences*, 28, 273-285. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(99\)00096-3](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(99)00096-3)
- Turgut M, Ertürk Ö, Karslı F ve Şakiroğlu M (2020). Algılanan stres ve üniversite yaşamına uyum ilişkisinde bir aracı değişken: Ayrılık anksiyetesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 338 – 353.
- Yalım, D. (2007). *Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin uyumu: psikolojik sağlamlık, basa çıkma, iyimserlik ve cinsiyetin rolü* [Yüksek lisans tezi]. Orta Doğu Teknik Üniversitesi
- Yılmaz, H. ve Zembat, R. (2019). Okul öncesi öğretmen adaylarının duygusal zeka düzeyleri ile üniversite yaşamına uyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (52),118-136. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.569593>
- Yiqun, G., Yueqin, H., & Yiwen, Z. (2010). Proactive and preventive coping in adjustment to college. *Psychological Record*, 60(4), 643-657.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu araştırmaya ilişkin verilerin toplanmasında, analizinde ve raporlaştırılmasında her türlü etik ilke ve kurala özen gösterilmiştir.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

1. Yazar % 45 oranında, 2. Yazar %35 ve 3. Yazar %20 oranında katkı sağlamıştır.

Çıkar Beyanı

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.